

LIFE

Voorstelling en doelstellingen

Onderzoeksgroep Innovatie-Opleiding-Onderwijs Onderzoeksgroep binnen de Onderwijswetenschappen

LIFE (letterwoord voor Laboratoire Innovation-Formation-Education) is een onderzoeks-, reflectie- en interventiegroep, die in 2000 werd opgericht aan de Universiteit van Genève, binnen de sectie Onderwijswetenschappen. Haar interesse en activiteiten richten zich voornamelijk op *innovatie op het gebied van opleiding en onderwijs*. **LIFE** beoogt op de eerste plaats kennis te genereren betreffende onderwijsvernieuwing. | LIFE beknopt (pdf)

De wetenschappelijke uitdaging van LIFE's activiteiten ligt in het steeds beter beschrijven van vernieuwingsprocessen en het verklaren van deze processen vanuit een systemisch, interactionistisch perspectief, dat tegelijk historisch en vergelijkend is. Veranderingen binnen een onderwijssysteem volgen namelijk geen eenduidige vooruitgangslinies. Ze vloeien voort uit de confrontatie van actoren die niet alleen uiteenlopende belangen verdedigen, maar ook verschillende waarden en visies op onderwijs. Bijgevolg ontwikkelen deze actoren diverse strategieën ten gunste van bepaalde progressieve hervormingen of eerder behoudensgezinde tendensen. Innovatie is een onderwerp van voortdurende discussie, zowel binnen de onderwijsinstellingen zelf als binnen een breder maatschappelijk kader. Kennis afkomstig uit wetenschappelijk onderzoek is hierbij slechts een van de verschillende bronnen van legitimiteit voor vooropgestelde hervormingen.

De sociale uitdaging van LIFE's activiteiten bestaat erin om de actoren steeds waarheidsgetrouwere modellen aan te bieden of samen met hen die modellen te ontwikkelen, die toelaten om vernieuwingsprocessen te begrijpen, te ontwerpen, te evalueren, bij te sturen en, per slot van rekening, te doen slagen. Hierbij wordt steeds rekening gehouden met de diversiteit aan perspectieven en de complexiteit die eigen is aan sociale systemen. Tegelijk worden steeds twee algemene uitgangspunten in acht genomen: ten eerste, de actieve betrokkenheid van de actoren bij beslissingen die hen aanbelangen en ten tweede, de democratisering van de toegang tot verworven kennis en vaardigheden.

In principe interesseert LIFE zich voor de diverse aspecten van het verloop van onderwijsinnovatie. Deze aspecten zijn niet alle voortdurend onderwerp van empirisch onderzoek, maar ze schetsen toch een beeld van het bestudeerde theoretische kader.

Pedagogische praktijken en visies

- De evolutie van de gangbare pedagogische praktijken, haar interne en externe hefboomen.
- De invloed van pedagogische bewegingen en andere collectieve actoren (vakbonden, ouderverenigingen, docenten, onderzoekscentra) op de evolutie van praktijken en visies op onderwijs en opleiding.
- Het belang van zogenaamde "nieuwe scholen" en hun invloed op deze veranderingen.
- De evolutie van modellen en benaderingen die een gedifferentieerde pedagogie voorstaan.
- De ontwikkeling van nieuwe participatievormen bij de besluitvorming.

Onderwijsinstellingen

- De herstructurering en articulatie van ruimte en tijd binnen een opleidingskader (barrières, cycli, modules).
- De evolutie van onderwijsinstellingen (autonomie, participatie, projectbenadering).
- De nieuwe vormen van leiderschap, coördinatie, inspiratie.
- De begeleiding van projecten, en de rol van de begeleider.

Beroep en opleiding van de actoren binnen het onderwijssysteem

- De transformatie van het beroep van leraar en aanverwante beroepen (professionalisering, samenwerking, partnerschappen).

- De wijzigingen in de initiële opleiding van leraars en andere educatieve professionals.
- De evolutie van het voortgezet onderwijs als hefboom voor de verdere ontwikkeling van professionele vaardigheden en activiteiten.
- Innovatieve arrangementen, ondermeer met betrekking tot reflectieve praktijken, alternerende opleidingen, de analyse en explicitering van onderwijsactiviteiten.
- De identiteit, de rol en de opleiding van onderwijzers en kaderpersoneel, in het bijzonder tijdens perioden van innovatie.

Onderwijsbeleid

- De evolutie van het beleid inzake de democratisering van het onderwijs en de strijd tegen schooluitval.
- Het beleid inzake onderwijs, de onderwijshervormingen en de innovatiestrategieën van onderwijssystemen.
- De evolutie van de doelstellingen en programma's, in functie van competentiegericht leren en een reflectie over de doeleinden van onderwijs en de zin van schoolse kennis.
- De bijdrage en betrokkenheid van onderzoek naar onderwijs in de transformaties van de onderwijsstelsels.
- Nieuwe benaderingen voor het besturen, reguleren en controleren van onderwijsstelsels.
- Institutionele evaluatie- en rapporteringinstrumenten (accountability) en hun relatie met innovaties.
- Innovatieparadigma's, systemische, interactionistische, constructivistische en strategische benaderingen van innovatie op alle niveaus van het onderwijssysteem.

Activiteiten van LIFE

LIFE is actief binnen diverse registers. Haar leden:

- voeren onderzoek naar en publiceren studies betreffende innovatieprocessen.
- ontwikkelen instrumenten ter analyse, evaluatie en sturing van (veranderingen in) onderwijsactiviteiten.
- begeleiden vernieuwingsprojecten op verschillende niveaus.
- begeleiden reflectie- en praktijkgroepen die te doen hebben met innovatie.
- organiseren opleidingen en wetenschappelijke manifestaties over innovatie.
- bieden diverse vormen van expertise en begeleiding betreffende innovatieprocessen aan.
- trachten een netwerk van verschillende actoren tot stand te brengen.
- zetten samenwerkingsverbanden op met instellingen en groepen met aanverwante interesses.
- ontwikkelen een kennispool en een website over innovatieprocessen en -strategieën binnen verschillende onderwijsystemen.

De bestudeerde innovaties betreffen alle onderwijsniveaus, te beginnen bij de evolutie van de kleuterschool en gaande tot het ontwerpen van beroepsopleidingen of nog, de ontwikkeling van hogescholen.

LIFE richt zich vooral op transversale veranderingen die het hele curriculum beslaan: de organisatie van meerjarige leercycli, het herschrijven van opleidingen in termen van competenties en kerndoelstellingen, het groeiende belang van probleemgericht leren, de autonomisering van de onderwijsinstellingen, het belang van een voortdurende wisselwerking tussen theorie en praktijk, de professionalisering van het onderwijspersoneel.

Gezien de nauwe relatie tussen de universiteit en de stad Genève is LIFE in het bijzonder geïnteresseerd in de aan de gang zijnde of geplande hervormingen van de onderwijsstelsels van het kanton Genève en, meer algemeen, (Franstalig) Zwitserland.

Werk in uitvoering

LIFE's aandacht gaat momenteel vooral uit naar enkele specifieke aspecten van onderwijsvernieuwing: opleidingsstandaards, schoolprojecten, onderwijscycli, organisatie van onderwijswerkzaamheden, samenwerking, pedagogisch leiderschap, de begeleiding van veranderingsprocessen, de modulaire organisatie van het curriculum, differentiatie en individualisering van het opleidingsparcours, analyse van de activiteiten, constructie van competenties, alternerend onderwijs, controle van het werk van leraars, professionalisering van onderwijspersoneel.

Deze thema's vallen samen met bepaalde hervormingen die momenteel plaats vinden in Genève en elders in (Franstalig) Zwitserland, binnen het kader van *HarmoS* (inter-kantonnaal akkoord betreffende de harmonisering van

de schoolplicht) en *PER* (Plan d'Etudes Romand).

Vanuit een onderzoeksperspectief wil LIFE hierbij vooral de aandacht vestigen op twee kwesties die aan belang winnen binnen het innovatiedenken:

1. De noodzaak om de concrete onderwijsactiviteiten en hun organisatie in acht te nemen bij hervormingen (en hervormingsstrategieën). Niet zelden mislukken hervormingen immers door een gebrek aan realisme tegenover de verwachtingen, de beperkingen en de uitdagingen van de dagdagelijkse onderwijspraktijk.
2. De voorwaarden voor het ontwikkelen en uitwisselen van innovatiekennis en -vaardigheden, met betrekking tot het ontwerpen, het sturen en begeleiden van voorgenomen hervormingen en dit zowel op teamniveau, als op het niveau van de onderwijsinstelling en het onderwijsstelsel.

Vertrekkend vanuit deze probleemstellingen et de onderliggende dynamiek van diverse aansluitende systemen:

- voert LIFE veldonderzoek uit (of levert hierin een bijdrage), gaande van monografieën tot vergelijkende studies van onderwijssystemen. Deze onderzoeken kunnen worden uitgevoerd in samenwerking met andere universitaire teams, verenigingen, pedagogische teams, opleidingsinstellingen of meer informele groepen.
- animeert LIFE toenaderingen tussen onderzoek en opleiding over specifieke onderwerpen, ondermeer omtrent de modulaire organisatie van de onderwijspraktijk binnen de onderwijscycli of het ontwerpen en implementeren van een schoolproject.
- stimuleert LIFE publicaties over deze onderwerpen en levert hieraan een bijdrage.
- organiseert LIFE een jaarlijks programma van debatten over deze sleutelvragen.
- neemt LIFE deel aan diverse netwerken van wetenschappers en / of professionelen aangaande deze onderwerpen.
- creëert LIFE een netwerk van personen en organisaties (verenigingen, instellingen) die geen lid zijn van LIFE, maar niettemin haar meest stabiele gesprekspartners zijn, alle informatie ontvangen en met voorrang worden uitgenodigd op alle evenementen.

Samenstelling LIFE

De stichtende leden van LIFE zijn: Danielle Bonneton Michèle Bolsterli, Andreea Capitanescu, Monica Gather Thurler, Olivier Maulini, Philippe Perrenoud en Etienne Vellas. De [actieve leden](#) zijn (of waren) allen docent/onderzoeker aan de Universiteit van Genève.

Een aantal docenten van de afdeling Onderwijswetenschappen van de Universiteit van Genève hebben veeleer geopteerd voor een geassocieerd lidmaatschap, waarvoor een regelmatig engagement vereist is. Om een zo groot mogelijke samenwerking tot stand te brengen met andere onderzoeksgroepen die zich buigen over onderwijsinnovatie, nodigt LIFE eveneens geassocieerde leden uit die werkzaam zijn binnen dit domein, maar niet aan de Universiteit van Genève.

Andere docenten van de sectie Onderwijswetenschappen van de Universiteit van Genève kunnen eveneens uitgenodigd worden om gedurende een bepaalde periode deel te nemen aan (een deel van) LIFE's activiteiten, net als studenten die in het kader van een masteropleiding, een doctoraat, een DEA (Diplôme d'Etudes Approfondies) of een DESS (Diplôme d'Etudes Supérieures Spécialisées) een proefschrift voorbereiden die aansluit bij de interessegebieden van LIFE.

Het netwerk LIFE

LIFE werkt samen met personen, groepen en instellingen, die zich over dezelfde problemen buigen. Deze samenwerking kan op de eerste plaats worden beschouwd als de articulatie tussen twee netwerken:

Eenzijds, een netwerk van *geassocieerde leden*, docenten en onderzoekers die waarvan de interesses samenvallen met die van LIFE.

Anderzijds, een netwerk van actoren die innovatie in praktijk brengen (leraars, opvoeders, ouders, directeurs, opleiders, inspecteurs, adviseurs, projectverantwoordelijken) en die op zoek zijn naar een omgeving waarbinnen ze hun ervaringen kunnen delen en tegelijk denkpistes en hulpmiddelen kunnen vinden.

De personen of instellingen die tot een van deze netwerken behoren, worden geïnformeerd en in de mate van het mogelijke betrokken bij de wetenschappelijke activiteiten en manifestaties van de onderzoeksgroep. Een lijst van deze personen en instellingen is beschikbaar op de website van LIFE.

LIFE is lid van het wetenschappelijke netwerk [OPEN](#) (Observation des Pratiques ENseignantes).

Website en nieuwsbrief van LIFE

De website van LIFE is gericht op innovatie en stelt een nieuwsbrief en commentaren ter beschikking met betrekking tot het onderzoek en andere werkzaamheden op het gebied van innovatie binnen het domein van onderwijs en vorming.

The image shows the Chinese ideogram '衍' (yǎn), which is the logo for LIFE. It is a stylized character composed of several strokes, including a vertical line on the left and a complex structure on the right.

Het ideogram dat LIFE als logo heeft gekozen, wordt uitgesproken als "[yan](#)" en betekent "mutatie" of "verandering" volgens de Chinese letterkunde.